

ЗАПОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ І ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ

ЗАТВЕРДЖЕНО
Декан І фармацевтичного факультету
доцент Кремзер О.А.
25 листопада 2021 р.

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОСНОВИ СТРАХОВОЇ МЕДИЦИНИ

Підготовки магістра фармації
галузь знань 22 «Охорона здоров'я»
спеціальність 226 «Фармація, промислова фармація»
кваліфікації професійної «Фармацевт»

РОЗГЛЯНУТО

на засіданні Студентської ради Протокол №
07/11
від 25 листопада 2021 р

РОЗГЛЯНУТО

на засіданні спільної Вченої Ради
фармацевтичних факультетів
Протокол №4
Від 23 листопада 2021 р

Загальна інформація про викладачів:

Ткаченко Наталя Олександрівна – к.фарм.н., доцент, доцент; 061-236-22-48, tkachenkonat2@gmail.com

Литвиненко Ольга Веніаміновна – к.фарм.н., доцент, доцент; 061-236-22-48, litvinenko.o.v@zsmu.edu.ua.

Дондик Наталя Яківна – к.ю.н., доцент, доцент; 061-236-22-48, Dondik.N.Ya.@zsmu.edu.ua.

Демченко Валерій Олегович – к.фарм.н., асистент; 061-236-22-48, demchenko.v.o@zsmu.edu.ua.

2. Назва навчальної дисципліни і кількість кредитів, що відводяться на її вивчення

Назва дисципліни: «Основи страхової медицини»

Кількість кредитів з дисципліни: 90 годин / 3 кредита ЄКТС.

3. Час і місце проведення навчальної дисципліни

10 семестр.

4. Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни

Пререквізити (перелік дисциплін, вивчення яких має передувати дисципліні «Основи страхової медицини»): організація та економіка фармації, історія медицини та фармації, етика та деонтологія у фармації, аптечна технологія лікарських засобів, фармакотерапія, фармакологія.

Постреквізити (перелік дисциплін, для вивчення яких є обов'язковими знання, здобуті при вивченні дисципліни «Основи страхової медицини»): організація та економіка фармації, фармацевтичний менеджмент та маркетинг, фармацевтичне право, управління якістю, фармакоекономіка, державне управління та регулювання фармацевтичної діяльності, системний аналіз діяльності фармацевтичних закладів, соціальна економіка у фармації.

5. Характеристика навчальної дисципліни**5.1 Призначення навчальної дисципліни**

Сучасні професійно-кваліфікаційні вимоги до підготовки провізорів та інших фахівців фармацевтичної галузі досить високі у зв'язку з процесами глобалізації, трансформації, інтеграції та реформування вітчизняної фармації. Основи страхової медицини є однією з найважливіших профільних дисциплін, яка формує у майбутніх фахівців професійно-необхідні знання, вміння та навички щодо організації надання якісної фармацевтичної допомоги населенню з урахуванням принципів Належної фармацевтичної (аптечної) практики та сучасних стандартів якості аптечних послуг. В процесі вивчення основ страхової медицини здобувачі вищої освіти опановують знання, вміння та навички у галузі страхування; ознайомлення з сучасними видами та формами страхування; засвоєння принципів актуарних розрахунків; ознайомлення з сучасними системами організації охорони здоров'я в світі; засвоєння особливості страхової моделі організації системи охорони здоров'я; ознайомлення з принципами та сучасними моделями лікарського страхування; засвоєння принципів чинної організації медичного страхування в Україні.

Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми «Фармація», «Технології парфумерно-косметичних засобів» від 23.06.2021 р, затвердженою ЗДМУ, дисципліна забезпечує набуття студентами **компетентностей**:

– *інтегральна*:

Здатність розв'язувати типові та складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми у професійній фармацевтичній діяльності галузі охорони здоров'я на соціально-орієнтованих засадах або у процесі навчання, що передбачає проведення хімічних, біофармацевтичних, біомедичних, соціологічних та ін. досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог; інтегрувати знання, критично осмислювати та вирішувати складні питання, приймати рішення у складних непередбачуваних умовах, формулювати судження за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності; зрозуміло і

недвозначно доносити свої висновки та знання, розумно їх обґрунтовуючи, до фахової та нефахової аудиторії;

– *загальні:*

ЗК 1. Здатність діяти соціально відповідально та громадянсько свідомо.

ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 4. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; вчитися і бути сучасно навченим.

ЗК 5. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.

ЗК 6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 7. Здатність до адаптації та дії у новій ситуації.

ЗК 9. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 12. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК 13. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

– *спеціальні (фахові, предметні):*

Спеціальні (фахові) компетентності згруповані у п'ять кластерів відповідно до Глобальної рамки компетентностей фармацевтичних фахівців освітньої ініціативи Міжнародної фармацевтичної федерації (FIP Education Initiatives. Pharmacy Education Taskforce. A Global Competency Framework) та з урахуванням національних особливостей підготовки здобувачів вищої фармацевтичної освіти.

Кластер 1. Фармацевтичні компетентності у галузі охорони здоров'я

ФК 1. Здатність проводити санітарно-просвітницьку роботу серед населення з метою профілактики поширених захворювань, попередження небезпечних інфекційних, вірусних та паразитарних захворювань, а також з метою сприяння своєчасному виявленню та підтриманню прихильності до лікування цих захворювань згідно з їхніми медико-біологічними характеристиками та мікробіологічними особливостями.

ФК 2. Здатність здійснювати консультування щодо рецептурних та безрецептурних лікарських засобів й інших товарів аптечного асортименту; фармацевтичну опіку під час вибору та реалізації безрецептурного лікарського засобу шляхом оцінки співвідношення ризик/користь, сумісності, показань та протипоказань, керуючись даними про стан здоров'я конкретного хворого із врахуванням біофармацевтичних, фармакокінетичних, фармакодинамічних та фізико-хімічних особливостей лікарського засобу та інших товарів аптечного асортименту.

ФК 3. Здатність здійснювати домедичну допомогу хворим та постраждалим у екстремальних ситуаціях та при невідкладних станах.

ФК 4. Здатність забезпечувати раціональне застосування рецептурних та безрецептурних лікарських й парфумерно-косметичних засобів згідно з фізико-хімічними, фармакологічними характеристиками, біохімічними, патофізіологічними особливостями конкретного захворювання та фармакотерапевтичними схемами лікування.

ФК 8. Здатність організовувати діяльність аптеки із забезпечення населення та закладів охорони здоров'я фармацевтичними товарами, діяльність закладів естетичної косметології та їх забезпечення відповідною фармацевтичною продукцією, впровадити в них відповідні системи звітності й обліку (управлінського, статистичного, бухгалтерського та фінансового) відповідно до вимог Національної лікарської політики, Належної аптечної практики та здійснювати товарознавчий аналіз, адміністративне діловодство з урахуванням організаційно-правових норм фармацевтичного законодавства.

ФК 12. Здатність використовувати у професійній діяльності знання нормативно-правових, законодавчих актів України та рекомендацій належних фармацевтичних практик.

ФК 13. Здатність продемонструвати та застосовувати у практичній діяльності комунікативні навички спілкування, фундаментальні принципи фармацевтичної етики та деонтології, що засновані на моральних зобов'язаннях та цінностях, етичних нормах професійної поведінки та відповідальності відповідно до Етичного кодексу фармацевтичних працівників України і керівництв ВООЗ.

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Проводити професійну діяльність у соціальній взаємодії, заснованій на гуманістичних та етичних засадах; ідентифікувати майбутню професійну діяльність як соціально значущу для здоров'я людини.

ПРН 2. Застосовувати знання із загальних та фахових дисциплін у професійній діяльності.

ПРН 3. Дотримуватись норм санітарно-гігієнічного режиму та вимог техніки безпеки при здійсненні професійної діяльності.

ПРН 4. Демонструвати вміння самостійного пошуку, аналізу та синтезу інформації з різних джерел і використання цих результатів для вирішення типових та складних спеціалізованих завдань професійної діяльності.

ПРН 5. Позиціонувати свою професійну діяльність та особистісні якості на фармацевтичному ринку праці; формулювати цілі власної діяльності з урахуванням суспільних і виробничих інтересів.

ПРН.12. Аналізувати інформацію, отриману в результаті наукових досліджень, узагальнювати, систематизувати й використовувати її у професійній діяльності.

ПРН 23. Враховувати дані щодо соціально-економічних процесів у суспільстві для фармацевтичного забезпечення населення, визначати ефективність та доступність фармацевтичної допомоги в умовах медичного страхування та реімбурсації вартості ліків.

ПРН 24. Планувати та реалізовувати професійну діяльність на основі нормативно-правових актів України та рекомендацій належних фармацевтичних практик.

ПРН 25. Сприяти збереженню здоров'я, зокрема профілактиці захворювань, раціональному призначенню та використанню лікарських й парфумерно-косметичних засобів.

Виконувати сумлінно свої професійні обов'язки, дотримуватися норм законодавства щодо просування та реклами лікарських й парфумерно-косметичних засобів.

Володіти психологічними навичками спілкування для досягнення довіри та взаєморозуміння з колегами, лікарями, пацієнтами.

Матриця відповідності програмних компетентностей вибірковій компоненті «Основи страхової медицини»

Програмні компетентності	Перелік	
Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати типові та складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми у професійній фармацевтичній діяльності галузі охорони здоров'я на соціально-орієнтованих засадах або у процесі навчання, що передбачає проведення хімічних, біофармацевтичних, біомедичних, соціологічних та ін. досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог; інтегрувати знання, критично осмислювати та вирішувати складні питання, приймати рішення у складних непередбачуваних умовах, формулювати судження за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності; зрозуміло і недвозначно доносити свої висновки та знання, розумно їх обґрунтовуючи, до фахової та нефармової аудиторії.	
	ОПП «Фармація»	ОПП «Технології парфумерно-косметичних засобів»
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК 1, ЗК 2, ЗК 4, ЗК 6, ЗК 9, ЗК 13	ЗК 1, ЗК 2, ЗК 4, ЗК 6, ЗК 7, ЗК 12
Спеціальні (фахові) компетентності (ФК)	ФК 3, ФК 4, ФК 8, ФК 12	ФК 1, ФК 2, ФК 8, ФК 12, ФК 13
Програмні результати навчання (ПРН)	ПРН 2, ПРН 3, ПРН 4, ПРН 12, ПРН 23, ПРН 25	ПРН 1, ПРН 2, ПРН 5, ПРН 7, ПРН 12, ПРН 23, ПРН 24, ПРН 25

5.2 Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Основи страхової медицини» є досягнення основних кінцевих цілей, визначених у освітньо-професійній програмі «Фармація» за спеціальністю 226 «Фармація, промислова фармація» і «Технології парфумерно-косметичних засобів», а саме - формування у студентів системи знань щодо організації фармацевтичного забезпечення населення в умовах функціонування страхової моделі організації системи охорони здоров'я.

5.3 Завдання вивчення дисципліни

- сприяти формуванню професійно необхідних знань, умінь та навичок відповідно до освітньо-кваліфікаційної характеристики;
- забезпечити теоретичну базу для подальшого вивчення інших фармацевтичних та економічних дисциплін навчального плану;
- створити базу, яка визначає професійну компетентність та загальну ерудицію фармацевтів.

5.4 Зміст навчальної дисципліни

Програма навчальної дисципліни складається з 2 розділів:

Розділ 1. Теоретичні основи страхування.

Тема 1. Страхування як економічна категорія.

Страхування як економічна категорія: визначення поняття, економічна сутність. Специфічність страхування як економічної категорії (специфічні ознаки страхування). Функції страхування: заощаджувальна, ризикова, превентивна, контрольна. Загальні принципи страхування: страховий інтерес, максимальна добросовісність суб'єктів страхування, відшкодування витрат у межах збитків, вільний вибір страхувальником страховика, вільний вибір страховиком страхувальника. Об'єктивна необхідність страхування в умовах ринкової економіки. Роль страхування в медичній та фармацевтичній галузі.

Тема 2. Загальні поняття страхування.

Страхова термінологія. Поняття «страхові продукти» та «страхові послуги». Страховий захист. Страхова відповідальність. Об'єкти страхування. Суб'єкти страхування. Страховик. Страхувальник. Застрахований. Страховий ризик. Страховий випадок. Страхова сума. Страхова премія. Страхове забезпечення. Страховий збиток. Страхове відшкодування. Страховий фонд. Співстрахування. Перестрахування. Диверсифікація. Франшиза. Суброгація. Контрибуція. Страхова угода.

Тема 3. Ризик як основа страхової діяльності. Управління ризиками в страховій діяльності.

Поняття ризику. Основні характеристики ризику. Ризик як об'єктивна передумова страхових відносин. Рівень ризику. Частота ризику. Ознаки страхового ризику. Суб'єктивні та об'єктивні ризики. Матеріальні і нематеріальні ризики. Чисті і спекулятивні ризики. Визначення страхового ризику. Оцінка ризику й визначення доцільності його страхування. Поняття ризик-менеджменту в страхуванні. Основні методи управління ризиками в страховій діяльності. Роль ризик-менеджменту у виявленні, розпізнаванні, ідентифікації та визначенні методів впливу на ризик. Виключення ризику. Активне й пасивне запобігання ризику. Ситуаційний план.

Тема 4. Теоретичні основи актуарних розрахунків.

Поняття актуарних розрахунків. Задачі актуарних розрахунків. Поняття страхової статистики. Основні показники страхової статистики. Поняття страхового тарифу, його економічний зміст. Складові елементи страхового тарифу, їх призначення та розрахунок. Методи розрахунку страхових тарифів. Тарифна політика страховика. Особливості розрахунку тарифів в майновому страхуванні. Особливості розрахунку тарифів в особистому страхуванні. Особливості ціноутворення на страхові послуги в сучасних умовах страхового ринку України.

Тема 5. Форми страхування (обов'язкове та добровільне).

Обов'язкове та добровільне страхування: характерні ознаки, відмінності, умови функціонування на страховому ринку. Види обов'язкового страхування в Україні згідно з Законом про страхування. Системи страхування: за загальною вартістю майна, за пропорційною відповідальністю, за відновленою вартістю майна, першого ризику, за межею відповідальності, з франшизою.

Розділ 2. Системи охорони здоров'я та медичне страхування.

Тема 6. Охорона здоров'я - різновид діяльності в соціальній сфері.

Охорона здоров'я - соціальна сфера суспільного життя. Поняття «суспільне благо». Матеріальні та нематеріальні суспільні блага. Охорона здоров'я як галузь створення нематеріальних суспільних цінностей. Поняття «людські ресурси», «медичні послуги». Медичні послуги - продукт нематеріального виробництва охорони здоров'я, їх характерні особливості. Характерні риси економіки охорони здоров'я як окремої галузі нематеріального виробництва.

Тема 7. Сучасні системи організації охорони здоров'я. Страхова модель організації системи охорони здоров'я.

Сучасні системи організації охорони здоров'я: визначення поняття, мета діяльності. Класифікація систем охорони здоров'я. Модель системи охорони здоров'я Н.А. Семашко: основні принципи, переваги та недоліки. Модель системи охорони здоров'я У. Бевериджа: основні принципи, переваги та недоліки. Модель системи охорони здоров'я О. Бісмарка: основні принципи, переваги та недоліки. Приватна форма організації охорони здоров'я: основні принципи, переваги та недоліки.

Страхова модель організації системи охорони здоров'я: основні принципи, джерела фінансування, розмір та джерела відрахувань для оплати медичних послуг робочої та неробочої частки населення. Принципи лікарського забезпечення застрахованих та незастрахованих жителів країни. Центральний, регіональний та місцевий рівні функціонування страхової моделі охорони здоров'я. Переваги та недоліки страхової моделі в порівнянні з державною та приватною. Рівні організації служб охорони здоров'я при страховій системі охорони здоров'я.

Тема 8. Медичне страхування в Україні: види добровільного медичного страхування. Лікарське страхування.

Медичне страхування: визначення поняття, економічна сутність. Суб'єкти й об'єкти медичного страхування. Обов'язкове медичне страхування. Добровільне медичне страхування. Види добровільного страхування в Україні: страхування амбулаторної допомоги, стаціонарної допомоги, невідкладної допомоги, окремих видів медичної допомоги.

Лікарське страхування: поняття, мета та завдання. Загальні принципи лікарського страхування. Вимоги до генеричної та терапевтичної заміни лікарських препаратів в умовах функціонування формулярної системи та лікарського страхування. Реімбурсація. Досвід лікарського страхування у провідних країнах світу. Лікарняні каси.

Тема 9. Програма заходів щодо введення страхової медицини в Україні.

Основні принципи охорони здоров'я населення України. Основи чинного законодавства України про охорону здоров'я. Об'єктивні причини необхідності реформування системи охорони здоров'я в сучасних умовах. Основні напрямки реформування системи охорони здоров'я в країнах східної Європи. Концепція розвитку охорони здоров'я населення України: кінцева мета та шляхи реалізації концепції. Основні напрямки реформування системи охорони здоров'я в Україні: реформування економічних засад системи охорони здоров'я, реорганізація системи управління у сфері охорони здоров'я, кадрова політика у системі охорони здоров'я, реформування системи лікарського забезпечення населення.

5.5 План вивчення навчальної дисципліни

№ з/п	Назва теми	Форми організації навчання та кількість годин	Завдання для самостійної роботи
Змістовий розділ 1. Теоретичні основи страхування			
1	Тема 1. Страхування як економічна категорія.	ПЗ - 3 год., Л - 2 год., СРС – 5 год.	Страхування як економічна категорія.
2	Тема 2. Загальні поняття страхування.	ПЗ - 3 год., Л - 2 год., СРС – 5 год.	Загальні поняття страхування.
3	Тема 3. Ризик як основа страхової діяльності. Управління ризиками в страховій діяльності.	ПЗ - 3 год., Л - 2 год., СРС – 5 год.	Ризик як основа страхової діяльності. Управління ризиками в страховій діяльності.
4	Тема 4. Теоретичні основи актуарних розрахунків.	ПЗ - 3 год., СРС – 5 год.	Теоретичні основи актуарних розрахунків
5	Тема 5. Форми страхування (обов'язкове та добровільне).	ПЗ - 3 год., СРС – 5 год.	Форми страхування (обов'язкове та добровільне).
Змістовий розділ 2. Системи охорони здоров'я та медичне страхування			
6	Тема 6. Охорона здоров'я - різновид діяльності в соціальній сфері.	ПЗ - 3 год., СРС - 6 год.	Охорона здоров'я - різновид діяльності в соціальній сфері.
7	Тема 7. Сучасні системи організації охорони здоров'я. Страхова модель організації системи охорони здоров'я.	ПЗ - 3 год., Л - 2 год., СРС - 6 год.	Сучасні системи організації охорони здоров'я. Страхова модель організації системи охорони здоров'я.
8	Тема 8. Медичне страхування в Україні: види добровільного медичного страхування. Лікарське страхування.	ПЗ - 3 год., СРС - 6 год.	Медичне страхування в Україні: види добровільного медичного страхування. Лікарське страхування.
9	Тема 9. Програма заходів щодо введення страхової медицини в Україні.	ПЗ - 3 год., Л - 2 год., СРС - 7 год.	Програма заходів щодо введення страхової медицини в Україні.
10	Підсумковий контроль	ПЗ - 3 год.	
	Всього:	ПЗ - 30 год., Л - 10 год., СРС - 50 год.	

6. Самостійна робота студента

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Страхування як економічна категорія.	5
2	Загальні поняття страхування.	5
3	Ризик як основа страхової діяльності. Управління ризиками в страховій діяльності.	5
4	Теоретичні основи актуарних розрахунків.	5
5	Форми страхування (обов'язкове та добровільне).	5
6	Охорона здоров'я - різновид діяльності в соціальній сфері.	6
7	Сучасні системи організації охорони здоров'я. Страхова модель організації системи охорони здоров'я.	6

8	Медичне страхування в Україні: види добровільного медичного страхування. Лікарське страхування.	6
9	Програма заходів щодо введення страхової медицини в Україні.	7
Усього годин		50

Для найбільш ефективного самостійного засвоєння матеріалу з дисципліни є виконання індивідуального завдання. Для студентів денної форми навчання індивідуальним науково-дослідним завданням є написання реферативного огляду згідно запропонованих тем.

Консультативна допомога: щоденно за необхідністю (1-2 год.)

7. Список основної та додаткової літератури

Основна:

1. Артюх Т.М. Страхування: (розділ «Медичне страхування»), Підручник - К.: КНЕУ, 2002. - 559 с.
2. Внукова Н.М., Кузьминчук Н.В. Соціальне страхування: кредитно-модульний курс. Навч. пос. - К.: Центр учбової літератури, 2009. - 412 с.
3. Вовчак О.Д. Страхування: навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни - Львів: Комерц. Академія., 2002. - 146 с.
4. Економіка охорони здоров'я: підручник/ В.Ф. Москаленко, О.П. Гульчій, В.В. Рудень та ін.; під ред. В.Ф. Москаленка. - Вінниця: Нова Книга, 2010. - 288 с.
5. Радиш Я.Ф. Медичне страхування: навчальний посібник - Київ: Вид-во НАДУ, 2005. - 88 с.

Додаткова література:

1. Базилевич В.Д., Базилевич К.С. Страхова справа. - К.: Знання, 2005. - 320 с.
2. Бідний В.Г., Орлова Н.М. Медичне страхування - К.: Задруга, 2000. - 134 с.
3. Бондар О.В., Залетов О.М., Фурсевич П.П. Обов'язове страхування. - К.: «Bee-Zone», 2005. - 496 с.
4. Дяченко Є. В. Сучасний стан корпоративного медичного страхування в Україні. Теоретичні та прикладні питання економіки. 2011. — № 26. — С. 270—275.
5. Зименковський А.Б., Пономаренко В.М., Трем О.Ю. Роль і місце клінічного провізора в лікувально-профілактичному закладі (методичні рекомендації). - Київ, 2005. - 27 с.
6. Зименковський А.Б., Пономаренко В.М., Трем О.Ю. Участь клінічного провізора в організації та впровадженні раціонального фармацевтичного менеджменту у багатoproфільній лікарні (методичні рекомендації). - Київ, 2005. - 54 с.
7. Зименковський А.Б., Пономаренко В.М., Матвійчук Б.О. Організація стандартизації медичних технологій в Україні. - Львів-Київ: Ліга-Прес, 2003. - 192 с.
8. Кардаш В. Е. Економічні аспекти страхової медицини і логістика в охороні здоров'я. Главный врач. № 4. Київ, 2004. С. 45—48.
9. Козьменко С. Аналіз законодавчих ініціатив щодо обов'язкового медичного страхування в Україні. Вісник Української академії банківської справи. 2012. № 2 (33). С. 62—68.
10. Костюченко О. Зміст та специфіка трудової функції лікаря. Форум права. 2008. № 3. — С. 241—251.
11. Котова С. Проблеми запровадження загальнообов'язкового державного медичного страхування в Україні. Тернопіль: ТНЕУ, 2010. Вип. 6. С. 91—96.
12. Лівак П. Перспективи впровадження загальнообов'язкового медичного страхування в Україні //Підприємництво, господарство і право. - 2008. - № 1. - С. 62-66.
13. Москаленко В.Ф. Принципи побудови оптимальної системи охорони здоров'я: український контекст, Книга плюс: Київ, 2008, — 320 с.
14. Немченко А. С., Косяченко К. Л., Немченко О. А. Ціноутворення на лікарські засоби : моногр. -. Х., 2012 - 307 с.
15. Пліса В.Й. Страхування. - К.: Каравела, 2005. - 392 с.
16. Правова регламентація лікарської діяльності (медичне законодавство). Підручник. М.В. Банчук, Б.В. Михайличенко, І.Ю. Хміль, О.І. Артеменко - Київ, 2010. -312 с.

17. Рудень В.В. Передумови запровадження обов'язкового медичного страхування // Фінанси України. - 2006. - № 10. - С. 71-78.
18. Рудень В.В. Страхова медицина і медичне страхування. / В.В.Рудень. - Львів: Облкнигдрук, 1999. - 304 с
19. Степаненко А.В. Реформування системи охорони здоров'я на засадах медичного страхування: об'єктивна необхідність та українські реалії. - Економічний часопис - 2004. - №10. - С. 29-30
20. Стецюк Т.І. Необхідність та значення медичного страхування осіб, що виїждять за кордон - Фінанси, облік і аудит: Вип. 5.-К.: КНЕУ 2005. - С.145-150.
21. Страхування: теорія та практика / За ред. Н.М. Внукової. - Х.: Бурун-книга, 2004. - 376 с.
22. Стеценко В. Обов'язкове медичне страхування в Україні: тези до нормативно-правового забезпечення. Публічне право. 2013. № 2. С. 57—63.
23. Фармацевтична енциклопедія /голова ред. ради та автор передмови В.П. Черних-К.; Моріон, 2010. - 1632 с.
24. Федорова М.В. Порівняльний аналіз систем соціального страхування України та зарубіжних країн. - Наукові праці НДФІ. - 2002. - № 1. - С .64 - 72
25. Юрій С.І., Шаварина М., Шаманська Н. Соціальне страхування. Підручник. - К.: Кондор, 2004. - 462 с.

Інформаційні ресурси:

1. Про схвалення Концепції реформи фінансування системи охорони здоров'я" від 30 листопада 2016 р. № 1013-р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1013-2016-D180>
2. Проект Закону України " Про лікарняні каси" від 10.01.2017 р. № 5664. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/101-2017p>
3. Офіційний сайт Міністерства охорони здоров'я URL: <http://www.moz.gov.ua>
4. Офіційний сайт Міністерства соціальної політики URL: <http://www.msp.gov.ua>

8. Контроль і оцінка результатів навчання

8.1 Види контролю

Види: поточний контроль, проміжний, підсумковий.

Методи:

1. тестовий метод перевірки знань (паперовий носій, комп'ютерна програма РАТОС, тестування шляхом призначення тестів в MS Teams);
2. усний контроль теоретичних знань та бліц-опитування;
3. письмовий контроль визначення вихідного, поточного рівня знань та ступеня підготовленості студента до вивчення нового матеріалу шляхом розв'язування ситуаційних задач;
4. контроль практичних навичок та вмінь.- усний контроль теоретичних знань;

8.2 Форми контролю

В жодному разі кількість балів за поточну успішність не може перевищувати 200 балів. В даному випадку підсумковий контроль не проводиться, а розрахунок балів здійснюється за формулою: CA (середня арифметична) $:(5:200)$.

Оцінка з дисциплін, формою підсумкового контролю яких є залік, базується виключно на результатах оцінювання поточної діяльності та виражається за двобальною шкалою: « зараховано» або «не зараховано» Для зарахування студент має отримати за поточну навчальну діяльність не менше 110 балів.

Оцінювання дисципліни:

Оцінка з дисципліни виставляється лише студентам, яким зараховані усі розділи з дисципліни. Оцінка з дисципліни виставляється як середня з оцінок за розділи, на які структурована навчальна дисципліна. Оцінка з дисципліни F_x , F ("2") виставляється студентам, яким не зараховано хоча б один розділ з дисципліни після завершення її вивчення. Оцінка F_x ("2") виставляється студентам, які набрали мінімальну кількість балів за поточну навчальну діяльність, але не склали підсумковий контроль. Вони мають право на повторне складання підсумкового контролю не більше двох разів за графіком, затвердженим деканатом.

Студенти, які одержали оцінку F по завершенні вивчення дисципліни (не виконали навчальну програму хоча б з одного розділу або не набрали за поточну навчальну діяльність з розділу мінімальну кількість балів), мають пройти повторне навчання з відповідного розділу. Рішення приймається керівництвом ЗВО відповідно до нормативних документів, затвердженим в установленому порядку.

Конвертація кількості балів з дисципліни у оцінки за чотирибальною шкалою

Бали з дисципліни	Оцінка за 4-ри бальною шкалою
Від 170 до 200 балів	5
Від 140 до 169,99 балів	4
Від 139,99 балів до 110 балів(мінімальна кількість балів, яку повинен набрати студент)	3
Менше 110 балів	2

Студенти, з урахуванням кількості балів, набраних з дисципліни, ранжуються за шкалою ECTS таким чином:

Оцінка ECTS	Статистичний показник
A	Найкращі 10 % студентів
B	Наступні 25 % студентів
C	Наступні 30 % студентів
D	Наступні 25 % студентів
E	Останні 10 % студентів

9. Політика навчальної дисципліни

Обов'язкове дотримання студентами академічної доброчесності, а саме:

- самостійне виконання всіх видів робіт, завдань, форм контролю, передбачених робочою програмою даної навчальної дисципліни;
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.